

دانشجو: کرامت نامجو

رشته و مقطع: دکتری زبان و ادبیات فارسی

عنوان پایان نامه: تصحیح بخش دوم مثنوی المعنویة الخفیة

چکیده:

احیای متون کهن ادب فارسی با تکیه بر تصحیح نسخه‌های خطی یک ضرورت است. شیخ ابراهیم بن محمد بن ابراهیم بن شهاب‌الدین بردعی معروف به ابراهیم گلشنی یا گلشنی بردعی، از کبار صوفیه و پیروان طریقت و از شاعران بردعه یا بردعه (از توابع آذربایجان) در سده نهم هجری است. او در تفسیر حدیث و بویژه کلام و تصوف استاد بود؛ چنانکه طریقه او در تصوف در سرزمین عثمانی و مصر معروف است. مثنوی «المعنویة الخفیة» که منبعی مهم برای شناخت مبانی تصوف و عرفان است، یکی از جمله دست‌نوشته‌های ناشناخته‌ای است که به وسیله ابراهیم گلشنی، به تقلید از مثنوی مولانا در ۴۰ هزار بیت (?) به رشته تحریر درآمده ولی تا زمان حاضر، به اصحاب فرهنگ و ادب و عرفان معرفی نشده است. در این رساله به تصحیح بخش دوم این منظومه بر اساس نسخه ۵۱۹۵ دانشگاه تهران پرداخته شده است. یکی از اهداف تصحیح این اثر، معرفی شخصیت ادبی و عرفانی این شاعر به ساحت اندیشمندان و پژوهشگران بوده است. تصحیح این اثر به روش مقابله‌ای صورت گرفته است که نسخه دانشگاه تهران به علت قدمت بیشتر و وضوح آن به عنوان نسخه اساس و نسخه‌های کتابخانه ملک و سپهسالار به عنوان نسخه‌های بدل مورد استفاده قرار گرفتند. تصحیح و بررسی این اثر نشان می‌دهد که شعر گلشنی، ساده و به دور از تکلف و صناعات ادبی، آرایه‌های فنی و ساختارهای پیچیده دستوری است. او در منظومه المعنویة الخفیة، بیشتر در پی تبیین محتوا، رسایی مطالب، تعالیم دینی، آموزه‌های اخلاقی و عرفانی بوده و از نظر او آرایش کلام و صور بلاغی در درجه دوم اهمیت قرار دارد. شعر او از نظر محتوایی شعری غنی است ولی از نظر ساختاری اشکالاتی دارد که مهم‌ترین آن‌ها قافیه‌های نادرست و معیوب است به طوری که برای همه عیوب قافیه می‌توان از شعر وی مثالی آورد. از مهم‌ترین موارد اهمیت این اثر جنبه‌های تعلیمی، عرفانی، داستان‌های حکمی و اخلاقی و زیبایی‌های بلاغی آن است.

واژگان کلیدی: سده نهم هجری، منظومه‌های عرفانی، گلشنی بردعی، المعنویة الخفیة، تصحیح نسخه خطی.